C/2025/652

10.2.2025

PRIPOROČILO SVETA

z dne 21. januarja 2025

o potrditvi nacionalnega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Latvije

(C/2025/652)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 121 Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 in zlasti člena 17 Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

SPLOŠNE UGOTOVITVE

(1) 30. aprila 2024 je začel veljati prenovljeni okvir ekonomskega upravljanja EU. Osrednji elementi prenovljenega okvira ekonomskega upravljanja EU so Uredba (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ([1]) skupaj s spremenjeno Uredbo (ES) št. 1467/97 o izvajanju postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem ([2]) in spremenjeno Direktivo Sveta 2011/85/EU o proračunskih okvirih držav članic ([3]). Cilj okvira je spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, z reformami in naložbami pa trajnostno in vključujočo rast in odpornost, ter preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Okvir spodbuja tudi nacionalno odgovornost in je srednjeročno bolj usmerjen ob učinkovitejšem in doslednejšem izvrševanju pravil.

(2) V središču novega okvira ekonomskega upravljanja so nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrti, ki jih države članice predložijo Svetu in Komisiji. Načrti morajo izpolniti dva cilja: (i) zagotoviti, da se bo med drugim dolg sektorja država do konca prilagoditvenega obdobja verjetno zmanjševal ali ostal na preudarni ravni ter da se javnofinančni primanjkljaj srednjeročno zmanjša in ohranja pod referenčno vrednostjo 3 % BDP, ter (ii) zagotoviti izvajanje reform in naložb v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, in obravnavati skupne prednostne naloge EU. V ta namen mora biti v vsakem načrtu predstavljena srednjeročna zaveza za pot gibanja očiščenih odhodkov ([4]), ki dejansko določa proračunsko omejitev v času trajanja načrta, ki zajema štiri- ali petletno obdobje (odvisno od trajanja rednega zakonodajnega obdobja v državi članici). Poleg tega je treba v načrtu pojasniti, kako bo država članica zagotovila izvajanje reform in naložb v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, zlasti v specifičnih priporočilih za državo (vključno s tistimi, ki se nanašajo na postopek v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji, če je ustrezno), in kako bo država članica obravnavala skupne prednostne naloge Unije. Obdobje za fiskalno prilagoditev traja štiri leta in se lahko podaljša za največ tri leta, če se država članica zaveže, da bo izvedla sklop ustreznih reform in naložb, ki izpolnjujejo merila iz Uredbe (EU) 2024/1263.

(3) Komisija mora po predložitvi načrta oceniti, ali načrt izpolnjuje zahteve iz Uredbe (EU) 2024/1263.

(4) Svet mora nato na priporočilo Komisije sprejeti priporočilo, v katerem določi pot gibanja očiščenih odhodkov za zadevno državo članico in po potrebi potrdi zaveze v zvezi z reformami in naložbami, na katerih temelji podaljšanje obdobja fiskalne prilagoditve.

([1]) Uredba (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 (UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Uredba Sveta (EU) 2024/1264 z dne 29. aprila 2024 o spremembi Uredbe (ES) št. 1467/97 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Direktiva Sveta (EU) 2024/1265 z dne 29. aprila 2024 o spremembi Direktive 2011/85/EU o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic (UL L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2 Uredbe (EU) 2024/1263, tj. javnofinančni odhodki brez (i) odhodkov za obresti, (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

UGOTOVITVE V ZVEZI Z NACIONALNIM SREDNJEROČNIM FISKALNO-STRUKTURNIM NAČRTOM LATVIJE

(5) Latvija je 15. oktobra 2024 Svetu in Komisiji predložila nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt. Načrt je bil po dogovoru s Komisijo glede na razloge, ki jih je podala Latvija, predložen po podaljšanju roka, določenega v členu 36 Uredbe (EU) 2024/1263.

Postopek pred predložitvijo načrta

(6) Latvija je pred predložitvijo načrta zaprosila za tehnične informacije ([5]), ki jih je Komisija zagotovila 21. junija 2024 in objavila 15. oktobra 2024 ([6]). Tehnične informacije določajo raven primarnega strukturnega salda v letu 2028, ki je potrebna, da se zagotovi, da se primanjkljaj sektorja država srednjeročno ohrani na ravni pod 3 % BDP ter da se dolg sektorja država srednjeročno ohrani na ravni pod 60 % BDP, tudi ob odsotnosti nadaljnjih proračunskih ukrepov po koncu štiriletnega prilagoditvenega obdobja. Srednjeročno obdobje je opredeljeno kot desetletno obdobje po koncu prilagoditvenega obdobja. Tehnične informacije so bile pripravljene in posredovane državam članicam na podlagi dveh scenarijev: scenarija, ki vključuje skladnost z zaščitnim ukrepom za odpornost na primanjkljaj ([7]), v skladu s členom 9(3) Uredbe (EU) 2024/126, in scenarija brez tega zaščitnega ukrepa.

Tehnične informacije za Latvijo določajo, da bi moral primarni strukturni saldo, da bi bil skladen z veljavnimi fiskalnimi pravili v štiriletnem prilagoditvenem obdobju, ter na podlagi predpostavk Komisije, na katerih temeljijo predhodne smernice, posredovane junija 2024, ob koncu prilagoditvenega obdobja (2028; scenarij brez zaščitnega ukrepa za odpornost na primanjkljaj) znašati vsaj - 1,3 % BDP, kot je navedeno v spodnji tabeli. Za informacijo, če upoštevamo tudi zaščitni ukrep za odpornost na primanjkljaj, bi moral primarni strukturni saldo ob koncu prilagoditvenega obdobja (2028) znašati vsaj - 0,1 % BDP. Vendar zaščitni ukrep za odpornost na primanjkljaj ni zahteva za Latvijo, ki je upravičena do tehničnih informacij.

Tabela 1: Tehnične informacije, ki jih je Komisija posredovala Latviji

Zadnje leto prilagoditvenega obdobja	2028
Najnižja vrednost primarnega strukturnega salda (v % BDP), scenarij brez zaščitnega ukrepa za odpornost na primanjkljaj	- 1,3
Zgolj informativno: Najnižja vrednost primarnega strukturnega salda (v % BDP), scenarij z zaščitnim ukrepom za odpornost na primanjkljaj	- 0,1

Vir: izračuni Komisije.

(7) Latvija je v septembru 2024 s Komisijo opravila tehnični dialog v skladu s členom 12 Uredbe (EU) 2024/1263. Dialog je bil osredotočen na pot gibanja očiščenih odhodkov, ki jo je predvidela Latvija, in na njene temeljne predpostavke (zlasti potencialni proizvod in obrestne mere), pa tudi na predvideno izvajanje reform in naložb v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, ter na skupne prednostne naloge Unije na področju pravičnega zelenega in digitalnega prehoda, socialne in gospodarske odpornosti, energetske varnosti ter izgradnje obrambnih zmogljivosti.

(8) Latvija je glede na informacije, ki jih je navedla v svojem načrtu, v skladu s členom 11(3) in členom 36(1), točka (c), Uredbe (EU) 2024/1263 septembra 2024 poročala, da se je posvetovala s socialnimi partnerji in drugimi ustreznimi deležniki, vključno z Združenjem organizacij delodajalcev, Konfederacijo svobodnih sindikatov ter Združenjem lokalnih in regionalnih organov. Glede na informacije, ki jih je Latvija predložila v svojem načrtu, je bilo srečanje osredotočeno na to, kako namerava Latvija obravnavati specifična priporočila za državo in skupne prednostne naloge EU, s posebnim poudarkom na davčni politiki, izobraževanju in zdravstvenem varstvu.

([5]) Predhodne smernice, posredovane državam članicam in Ekonomsko-finančnemu odboru, vključujejo tehnične informacije (i) brez podaljšanja prilagoditvenega obdobja ali z njegovim podaljšanjem (za štiriletno oziroma sedemletno obdobje) ter (ii) z zaščitnim ukrepom za odpornost na primanjkljaj in brez zaščitnega ukrepa. Vključujejo tudi glavne začetne pogoje in temeljne predpostavke, uporabljene v okviru Komisije za srednjeročne projekcije javnega dolga. Referenčna smer je bila izračunana na podlagi metodologije, opisane v *poročilu o spremljanju vzdržnosti dolga za leto 2023*, ki ga je pripravila Komisija (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_sl). Temelji na pomladanski napovedi Evropske komisije iz leta 2024 in njenem srednjeročnem podaljšanju do leta 2033, medtem ko so dolgoročna rast BDP in stroški staranja prebivalstva v skladu s skupnim *poročilom* Evropske komisije in Sveta *o staranju prebivalstva za leto 2024* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_sl).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#latvia.

([7]) Zaščitni ukrep za odpornost na primanjkljaj iz člena 8 Uredbe (EU) 2024/1263 določa, da letno izboljšanje primarnega strukturnega salda znaša 0,4 odstotne točke BDP (oziroma 0,25 odstotne točke BDP v primeru podaljšanja prilagoditvenega obdobja), dokler strukturni primanjkljaj ni nižji od 1,5 % BDP.

(9) Svet za fiskalno disciplino (latvijska neodvisna fiskalna institucija) je junija 2024 potrdil makroekonomsko napoved, na kateri temelji srednjeročni proračunski okvir za obdobje 2024–2028, pri čemer je potrdil, da je makroekonomska napoved, ki jo je predstavilo ministrstvo za finance, na splošno preudarna in odraža dejanska gospodarska gibanja. Oktobra je podal mnenje o srednjeročnem proračunskem okviru za obdobje 2025–2028, proračunu za leto 2025 in srednjeročnem fiskalno-strukturnem načrtu. Ugotovil je, da so bili za fiskalne napovedi za leto 2024 in pripravo proračuna za leto 2025 sicer uporabljeni posodobljeni nacionalni javnofinančni podatki, vendar makroekonomska napoved, potrjena junija letos, ni bila revidirana, zato v njej niso bili upoštevani rezultati obsežne revizije in najnovejši gospodarski trendi. Hkrati je priznal, da je fiskalna usmeritev srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta skladna s pogoji iz Uredbe 2024/1263 (tehnične informacije Komisije).

Drugi povezani postopki

(10) Latvija je 15. oktobra predložila osnutek proračunskega načrta za leto 2025. Komisija je 26. novembra 2024 sprejela mnenje o tem osnutku proračunskega načrta ([8]).

(11) Svet je 21. oktobra 2024 na Latvijo naslovil vrsto specifičnih priporočil za državo v okviru evropskega semestra ([9]).

POVZETEK NAČRTA IN NJEGOVA OCENA S STRANI KOMISIJE

(12) Komisija je v skladu s členom 16 Uredbe (EU) 2024/1263 načrt ocenila, kot sledi:

Kontekst: makroekonomski in fiskalni položaj ter obeti

(13) Gospodarska aktivnost v Latviji se je v letu 2023 pod vplivom naložb in javnofinančnih odhodkov povečala za 1,7 %. V skladu z jesensko napovedjo Evropske komisije iz leta 2024 naj bi gospodarstvo v letu 2024 zaradi šibke zasebne potrošnje in naložb ter kljub močni javni potrošnji stagniralo. V letu 2025 naj bi se realni BDP povečal za 1 %, v letu 2026 pa za 2,1 %, saj naj bi se zasebna potrošnja in naložbe okrepile. V letu 2026 naj bi se povečal tudi izvoz. V obdobju, ki ga zajema napoved (tj. 2024–2026), naj bi se rast potencialnega BDP v Latviji po zmanjšanju v letu 2024 povečala na 1,5 % v letu 2026. Stopnja brezposelnosti je v letu 2023 znašala 6,6 % in naj bi glede na projekcije Komisije znašala 6,7 % v letu 2024, 6,7 % v letu 2025 in 6,5 % v letu 2026. Inflacija (deflator BDP) naj bi se zmanjšala z 9,1 % v letu 2023 na 1,2 % v letu 2024 ter dosegla 2,2 % v letu 2025 in 2,2 % v letu 2026.

(14) Kar zadeva fiskalna gibanja, je primanjkljaj sektorja država v Latviji v letu 2023 znašal 2,4 % BDP. Glede na jesensko napoved Evropske komisije iz leta 2024 naj bi v letu 2024 dosegel 2,8 % BDP in se v letu 2025 povečal na 3,2 % BDP ter, ob predpostavki nespremenjenih politik, v letu 2026 ostal pri 3,2 %. Jesenska napoved Evropske komisije iz leta 2024 vključuje predlog proračuna Latvije za leto 2025, ki ga je vlada oktobra predložila nacionalnemu parlamentu. Dolg sektorja država je konec leta 2023 znašal 45,0 % BDP. Glede na jesensko napoved Evropske komisije iz leta 2024 naj bi se delež dolga konec leta 2024 povečal na 48,1 % BDP. Konec leta 2025 naj bi se še povečal na 50,3 % BDP, konec leta 2026 pa na 51,6 %. Dokler zaveze glede politik iz srednjeročnih načrtov niso podprte z verodostojno napovedanimi in dovolj podrobno opredeljenimi konkretnimi ukrepi politike, se kot take ne upoštevajo v fiskalni napovedi Komisije.

Pot gibanja očiščenih odhodkov in temeljne makroekonomske predpostavke v načrtu

(15) Nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Latvije zajema obdobje 2025–2028 in določa fiskalno prilagoditev v štiriletnem obdobju.

(16) Načrt vključuje vse informacije, ki se zahtevajo v členu 13 Uredbe (EU) 2024/1263. V nasprotju s Smernicami za države članice o zahtevah po informacijah za srednjeročne fiskalno-strukturne načrte in letnimi poročili o napredku, objavljenimi v Uradnem listu 21. junija 2024, načrt ne vsebuje tabel 7c in 7d. Vendar ti tabeli nista bistveni za oceno načrta Latvije.

(17) Načrt vsebuje zavezo Latvije glede poti gibanja očiščenih odhodkov, navedeno v tabeli 2, ki ustreza povprečni rasti očiščenih odhodkov v višini 4,1 % v letih 2025–2028. Tehnične informacije (ob predpostavki linearne prilagoditvene poti) so skladne s povprečno rastjo očiščenih odhodkov v višini 3,7 % v prilagoditvenem obdobju (2025–2028). Pot gibanja očiščenih odhodkov, h kateri se je Latvija zavezala v načrtu, naj bi po poročanju ob koncu prilagoditvenega obdobja (2028) privedla do primarnega strukturnega salda v višini - 1,3 % BDP. To ustreza najnižji ravni primarnega strukturnega salda v višini - 1,3 % BDP v letu 2028, ki jo je Komisija 21. junija 2024 posredovala

([8]) Mnenje Komisije z dne 21. oktobra 2024 o osnutku proračunskega načrta Latvije, 26.11.2024, C(2024) 9060 final.
([9]) Priporočilo Sveta z dne 21. oktobra 2024 o ekonomski, proračunski in strukturni politiki ter politiki zaposlovanja Latvije.

v tehničnih informacijah ([10]). V načrtu je predpostavljeno, da se bo rast potencialnega BDP v letu 2025 zmanjšala na 2,1 % (z 2,2 % v letu 2024), v letu 2028 pa na 0,9 %. Poleg tega se v načrtu pričakuje, da bo deflator BDP v prilagoditvenem obdobju (2025–2028) ostal stabilen pri 2,5 %.

Tabela 2: Pot gibanja očiščenih odhodkov in temeljne predpostavke v načrtu Latvije

	2024	2025	2026	2027	2028	Povprečje v obdobju veljavnosti načrta 2025–2028
Rast očiščenih odhodkov (letno, v %)	9,1	5,9	3,6	3,4	3,3	4,1
Rast očiščenih odhodkov (skupaj od izhodiščnega leta 2023, v %)	9,1	15,5	19,7	23,8	27,9	ni relevantno
Rast potencialnega BDP (v %)	2,2	2,1	1,2	0,9	0,9	1,3
Inflacija (deflator BDP) (v %)	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Vir: Srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Latvije in izračuni Komisije.

Posledice zavez glede očiščenih odhodkov v načrtu za dolg sektorja država

(18) Če bi se uresničile pot gibanja očiščenih odhodkov, h kateri se je Latvija zavezala v načrtu, in temeljne predpostavke, bi se dolg sektorja država v skladu z načrtom postopno povečal s 45,8 % BDP v letu 2024 na 50,8 % BDP ob koncu prilagoditvenega obdobja (2028), kot je razvidno iz naslednje tabele. Po prilagoditvi naj bi se delež dolga v srednjeročnem obdobju (tj. do leta 2038) v skladu z načrtom postopno povečeval in do leta 2038 dosegel 59,9 %.

Tabela 3: Gibanje dolga in salda sektorja država v načrtu Latvije

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Javni dolg (v % BDP)	43,6	45,8	47,5	48,5	49,7	50,8	59,9
Javnofinančni saldo (v % BDP)	- 2,2	- 2,6	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9

Vir: Srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Latvije.

V skladu z načrtom bi torej dolg sektorja država srednjeročno ostal pod referenčno vrednostjo 60 % BDP iz Pogodbe. Pot gibanja očiščenih odhodkov, predlagana v načrtu, je torej na podlagi zavez politike in makroekonomskih predpostavk iz načrta skladna z zahtevo glede dolga iz člena 16(2) Uredbe (EU) 2024/1263.

Posledice zavez glede očiščenih odhodkov v načrtu za saldo sektorja država

(19) Na podlagi poti gibanja očiščenih odhodkov in predpostavk iz načrta bi primanjkljaj sektorja država v prilagoditvenem obdobju ostal na ravni 2,9 % BDP letno. V skladu z načrtom torej saldo sektorja država do konca prilagoditvenega obdobja (2028) ne bi presegel referenčne vrednosti 3 % BDP. Poleg tega javnofinančni primanjkljaj v desetih letih po prilagoditvenem obdobju (tj. do leta 2038) ne bi presegel 3 % BDP, temveč bi ostal tik pod referenčno vrednostjo primanjkljaja. Pot gibanja očiščenih odhodkov, predlagana v načrtu, je torej na podlagi zavez politike in makroekonomskih predpostavk iz načrta skladna z zahtevo glede primanjkljaja iz člena 16(2) Uredbe (EU) 2024/1263.

([10]) V scenariju brez zaščitnega ukrepa za odpornost na primanjkljaj.

Makroekonomske predpostavke v načrtu

(20) Načrt temelji na sklopu predpostavk, ki se razlikujejo od predpostavk, ki jih je Komisija posredovala Latviji 21. junija 2024. V načrtu so zlasti uporabljene različne predpostavke za šest spremenljivk, in sicer izhodiščno točko (primarni strukturni saldo, rast potencialnega BDP, realna rast BDP, nominalna implicitna obrestna mera za dolg, prilagoditev stanj in tokov ter rast deflatorja BDP). Te razlike je treba skrbno oceniti za zagotovitev, da so podprte s trdnimi in na podatkih temelječimi ekonomskimi argumenti, zlasti ker je povprečna rast očiščenih odhodkov v načrtu višja, kot izhaja iz tehničnih informacij.

V nadaljevanju so navedene razlike z najznatnejšim učinkom na povprečno rast očiščenih odhodkov, skupaj z oceno posameznih razlik, ki so obravnavane ločeno.

— V načrtu je predvideno, da bo prvotni primarni strukturni proračunski saldo v letu 2024 znašal - 0,8 % BDP, kar je za 0,6 odstotne točke več od primarnega strukturnega salda v višini - 1,4 % BDP, predvidenega v tehničnih informacijah z dne 21. junija 2024, in za 0,7 odstotne točke več kot v jesenski napovedi Evropske komisije iz leta 2024. To prispeva k višji povprečni rasti očiščenih odhodkov v prilagoditvenem obdobju kot v skladu s predpostavkami Komisije.

Boljši fiskalni položaj v letu 2024 odraža predpostavke iz načrta o:

— nižjem nominalnem primanjkljaju. Predpostavke iz načrta v zvezi s posodobljenimi proračunskimi odhodki in višjimi nedavčnimi prihodki so v skladu z jesensko napovedjo Evropske komisije iz leta 2024, medtem ko se zdijo predpostavke o davčnih prihodkih v letu 2024 optimistične;

— slabšem cikličnem položaju gospodarstva. Predpostavka iz načrta o višji rasti potencialnega BDP v letu 2024 ni skladna s skupnim okvirom za analizo vzdržnosti dolga, popravek dejanske rasti BDP v letu 2024 navzdol ter predpostavke o rasti realnega in potencialnega proizvoda od leta 2025 naprej pa so skladni;

— višjih plačilih obresti. Predpostavke iz načrta o višji nominalni implicitni obrestni meri temeljijo na novejši oceni nacionalnih organov in so skladne z jesensko napovedjo Evropske komisije iz leta 2024.

Na splošno so predpostavke iz načrta v zvezi z izboljšanjem izhodiščnega položaja v letu 2024, ki niso ustrezno utemeljene, uravnotežene s predpostavkami v skladu s skupnim okvirom za analizo vzdržnosti dolga, ki se uporablja od leta 2025 naprej. Preostale razlike nimajo znatnega učinka na povprečno rast očiščenih odhodkov v primerjavi s predpostavkami Komisije. To pomeni, da je razliko med potjo gibanja očiščenih odhodkov v načrtu in tehničnimi informacijami mogoče pojasniti z razlikami v predpostavkah, ki se na splošno lahko sprejmejo. Na podlagi te ocene načrt izpolnjuje zahtevo iz člena 13, točka (b), Uredbe (EU) 2024/1263. Komisija bo zgornjo oceno predpostavk iz načrta upoštevala pri prihodnjih ocenah skladnosti s potjo gibanja očiščenih odhodkov.

Fiskalna strategija načrta

(21) V skladu z okvirno fiskalno strategijo v načrtu se bodo zaveze glede očiščenih odhodkov izpolnjevale tako z ukrepi na strani odhodkov kot z diskrecijskimi ukrepi na strani prihodkov. Na strani prihodkov diskrecijski ukrepi vključujejo revizije obdavčitve dela od leta 2025, zlasti revizijo stopenj dohodnine navzgor ter povečanje in horizontalno uporabo neobdavčljivega dohodka. Ker imajo ti ukrepi na strani prihodkov negativen fiskalni učinek, je vlada predlagala: davek na nepričakovani dobiček bank od leta 2025, prenos ene odstotne točke pokojninskih prispevkov, obračunanih na zasluženi dohodek, z naložbene na državno pokojnino ter druge izravnalne ukrepe, vključno z revizijo trošarinskih stopenj navzgor za različne skupine izdelkov in zvišanjem davčnih stopenj za osebna in službena vozila. Na strani odhodkov so diskrecijski ukrepi za povečanje odhodkov, namenjeni predvsem krepitvi notranje in zunanje varnosti, vključno z zmogljivostjo služb za notranjo varnost (vključno s povečanjem plač), kibernetsko varnostjo, nakupom streliva in individualne opreme ter vojaško podporo Ukrajini in podporo ukrajinskim civilistom v Latviji. Ukrepi za zmanjšanje odhodkov vključujejo omejitev rasti plač v javnem sektorju, zmanjšanje odhodkov za blago in storitve na sektorskih ministrstvih, revizijo občinskih odhodkov za plače in naložbe ter revizijo odhodkov za podjetja, vključena v sektor država. Opredelitev ukrepov politike, ki naj bi bili sprejeti, se potrdi ali prilagodi in količinsko opredeli v letnih proračunih. Ostajajo nekatera tveganja v zvezi z izvajanjem okvirne fiskalne strategije v načrtu. Izhajajo iz fiskalnega učinka nekaterih diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, ki je nižji od pričakovanega, in vse večjih potreb po izdatkih za obrambo, zaradi česar bodo morda

potrebni nadaljnji diskrecijski ukrepi na strani prihodkov ali omejevanje odhodkov. Osnutek proračunskega načrta za leto 2025 določa ukrepe politike, s katerimi bo dosežena zaveza glede očiščenih odhodkov ([11]).

Reforme in predvidene naložbe v načrtu v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, ter za obravnavanje skupnih prednostnih nalog Unije

(22) V načrtu so opisane namere politike v zvezi z reformami in naložbami v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, zlasti v specifičnih priporočilih za državo, in za obravnavanje skupnih prednostnih nalog EU. Načrt vključuje več kot 130 reform in naložb za obravnavanje skupnih prednostnih nalog EU, od katerih jih več kot 40 prejema finančno podporo iz mehanizma za okrevanje in odpornost, več kot 50 pa iz skladov kohezijske politike.

(23) Kar zadeva skupno prednostno nalogo pravičnega zelenega in digitalnega prehoda, vključno s podnebnimi cilji iz Uredbe (EU) 2021/1119, načrt vključuje obsežen seznam ukrepov, razvrščenih v usmeritve politike, kot so na primer prehod na krožno gospodarstvo, izobraževanje in spretnosti, spodbujanje naložb, trajnostnost prometa in digitalna infrastruktura. Namen reform in naložb, vključenih v načrt, je obravnavati specifična priporočila za državo o spodbujanju prehoda na krožno gospodarstvo in trajnostno upravljanje virov iz leta 2024, o trajnostnem prometu iz let 2020 in 2019, o naložbah v zelene in digitalne spretnosti iz let 2024 in 2023, o digitalnih storitvah in infrastrukturi, vključno z regijami, iz let 2022, 2020 in 2019 ter o osredotočanju ekonomske politike, povezane z naložbami, na raziskave in inovacije v podporo zelenemu in digitalnemu prehodu iz let 2023, 2022, 2020 in 2019. Ukrepi za podporo prednostni nalogi zelenega prehoda s spodbujanjem naložb, izboljšanjem energijske učinkovitosti in povečanjem deleža obnovljivih virov energije v končni porabi so vključeni v nacionalni energetski in podnebni načrt.

(24) Kar zadeva skupno prednostno nalogo socialne in gospodarske odpornosti, vključno z evropskim stebrom socialnih pravic, načrt vključuje obsežen seznam ukrepov, razvrščenih v več področij politike, kot so socialna zaščita in varnost, zdravstveno varstvo, izobraževanje in spretnosti, politika zaposlovanja, spodbujanje naložb in razpoložljivost stanovanj. Namen reform in naložb, vključenih v načrt, je obravnavati specifična priporočila za državo za izboljšanje ustreznosti socialne zaščite, vključno s pokojninami, dostopnostjo, odpornostjo, cenovno dostopnostjo in kakovostjo zdravstvenega varstva, kakovosti izobraževanja, zlasti poklicnega izobraževanja in usposabljanja, za zagotavljanje spretnosti, potrebnih za trg dela, iz let 2024, 2023, 2022, 2020 in 2019, za izboljšanje udeležbe na trgu dela iz let 2024, 2019 in 2020, za spodbujanje naložb za inovacije in dostop do financiranja iz let 2024, 2023, 2022, 2020 in 2019 ter za povečanje zagotavljanja cenovno dostopnih in socialnih stanovanj iz leta 2019.

(25) Kar zadeva skupno prednostno nalogo energetske varnosti, načrt vključuje sklop ukrepov za zmanjšanje odvisnosti države od fosilnih goriv, spodbujanje energijske učinkovitosti, uvajanje energije iz obnovljivih virov in zlasti dokončanje sinhronizacije njenega elektroenergetskega sistema z evropskim celinskim omrežjem, ki ga podpirata Instrument za povezovanje Evrope za energijo in mehanizem za okrevanje in odpornost. Ti ukrepi so vključeni v usmeritev politike o energiji in energijski učinkovitosti. Poleg tega je namen reform in naložb, vključenih v načrt, obravnavati specifična priporočila za državo za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv in pospešitev uvajanja obnovljivih virov energije iz let 2024, 2023, 2022 in 2020, krepitev energetske infrastrukture in omrežij iz let 2022 in 2019, izboljšanje energijske učinkovitosti iz let 2023, 2022 in 2019 ter povečanje zanesljivosti oskrbe in nadaljevanje sinhronizacije z elektroenergetskim omrežjem Unije iz let 2023 in 2022.

(26) Kar zadeva skupno prednostno nalogo obrambnih zmogljivosti, je v načrtu določena namera za razvoj sklopa ukrepov, povezanih z nacionalnimi oboroženimi silami, ki so namenjeni predvsem boju proti grožnjam državi in zagotavljanju zaščite civilnega prebivalstva.

(27) Poleg tega načrt vključuje druge ukrepe politike, ki presegajo skupne prednostne naloge EU. V okviru usmeritve politike o davčni politiki so ukrepi namenjeni obravnavi specifičnih priporočil za državo za razširitev obdavčitve iz let 2024, 2023, 2022 in 2019, in sicer z zmanjšanjem davčnega bremena za zaposlene z nizkimi in srednjimi dohodki ter izboljšanjem plačevanja davkov in izpolnjevanja davčnih obveznosti. V okviru usmeritve politike o učinkovitosti javnega sektorja načrt vključuje ukrepe za obravnavanje specifičnega priporočila za državo za okrepitev odgovornosti in učinkovitosti javnega sektorja iz leta 2019, na primer reforme za izboljšanje upravljanja podjetij v državni lasti in občinskih podjetij ter preprečevanje nasprotij interesov, ki je vključeno v načrt za okrevanje in odpornost. Za obravnavo specifičnega priporočila za državo za izboljšanje poslovnega okolja iz leta 2024 načrt

([11]) Glej mnenje Komisije o osnutku proračunskega načrta Latvije, 26.11.2024, C(2024) 9060 final.

vključuje reforme za opredelitev in odpravo birokratskih ovir, zmanjšanje upravnega bremena za razvoj nepremičnin, nadzor trga v bančnem sektorju in posodobitev registra podjetij s podporo načrta za okrevanje in odpornost.

(28) Načrt zagotavlja informacije o doslednosti in po potrebi dopolnjevanju s skladi kohezijske politike ter načrtom za okrevanje in odpornost Latvije. Načrt se ustrezno sklicuje na ukrepe, vključene v načrt za okrevanje in odpornost in program kohezijske politike, ter na različne vire financiranja. Načrt se sklicuje tudi na razmejitev in dopolnjevanje med različnimi viri financiranja.

(29) Načrt vsebuje pregled potreb Latvije po javnih naložbah, povezanih s skupnimi prednostnimi nalogami EU. Skupne potrebe po naložbah ustrezajo približno 15,5 milijarde EUR in zajemajo obdobje 2025–2028. Primeri potreb po naložbah, ki jih je Latvija opredelila kot podporo pravičnemu zelenemu prehodu in digitalni preobrazbi v skladu s podnebnimi cilji iz Uredbe (EU) 2021/1119, vključujejo digitalizacijo in modernizacijo pristanišč v Rigi in Liepaji, trajnostni promet, energijsko učinkovitost stavb, proizvodnjo električne energije in toplote, digitalizacijo javne uprave, gospodarjenje z vodo in odpadno vodo ter obnovo degradiranih ekosistemov na kopenskih in morskih območjih, pri čemer skupne potrebe po naložbah znašajo 6,6 milijarde EUR. Latvija je v zvezi s skupno prednostno nalogo socialne in gospodarske odpornosti, vključno z evropskim stebrom socialnih pravic, opredelila potrebe po naložbah v višini 3,9 milijarde EUR, na primer za obsežen večmodalni industrijski in logistični park v pristanišču Riga z železniško povezavo Rail Baltica, naložbe v ceste, podporo visokošolskemu izobraževanju, inovacije, raziskave in razvoj spretnosti ter izboljšanje ustreznosti socialne zaščite. Kar zadeva skupno prednostno nalogo energetske varnosti, so v načrtu Latvije opredeljene naložbene potrebe v višini 2,9 milijarde EUR, ki vključujejo na primer vzpostavitev storitvenega terminala za odobalno vetrno polje v pristanišču Ventspils, naložbe v pristanišča Liepaja, Salacgriva in Roja, sinhronizacijo omrežij z evropskim celinskim elektroenergetskim omrežjem, modernizacijo podzemnega skladišča plina v Incukalnsu in naložbe v rešitve za shranjevanje električne energije v visokozmogljivih elektrarnah. Za povečanje obrambnih zmogljivosti so v latvijskem načrtu opredeljene potrebe po naložbah v višini 2,2 milijarde EUR, na primer za obnovo in izgradnjo zaklonišč, izgradnjo novih centrov za obvladovanje nesreč in razvoj infrastrukture za krepitev zmogljivosti za odzivanje služb na področju notranjih zadev, izboljšanje pomorske varnosti in obrambnih zmogljivosti v pristaniščih Riga, Liepaja in Ventspils ter za sklop ukrepov, ki jih morajo izvajati nacionalne oborožene sile.

Zaključek ocene Komisije

(30) Na splošno Komisija meni, da načrt Latvije izpolnjuje zahteve iz Uredbe (EU) 2024/1263.

SPLOŠNI ZAKLJUČEK SVETA

(31) Svet pozdravlja srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Latvije in meni, da bi njegovo dosledno izvajanje prispevalo k zagotavljanju zdravih javnih financ in podpiranju vzdržnosti javnega dolga ter k trajnostni in vključujoči rasti.

(32) Svet je seznanjen z oceno načrta, ki jo je pripravila Komisija. Vendar slednjo poziva, naj svojo oceno prihodnjih načrtov predstavi v dokumentu, ki bo ločen od njenih priporočil za priporočila Sveta.

(33) Svet je seznanjen z oceno Komisije v zvezi s potjo gibanja očiščenih odhodkov in glavnimi makroekonomskimi predpostavkami v načrtu, tudi kar zadeva predhodne smernice Komisije, ter posledicami poti gibanja očiščenih odhodkov iz načrta za javnofinančni primanjkljaj in javni dolg. Obenem je seznanjen z oceno Komisije, da so makroekonomske in fiskalne predpostavke, ki se mestoma sicer razlikujejo od predpostavk Komisije, tudi zaradi upoštevanja posodobljenih makroekonomskih in fiskalnih podatkov, na splošno ustrezno utemeljene in podprte s trdnimi ekonomskimi argumenti. Seznanjen je tudi s splošno fiskalno strategijo načrta in tveganji za obete, ki bi lahko vplivala na uresničitev tako makroekonomskega scenarija in temeljnih predpostavk kot tudi poti gibanja očiščenih odhodkov iz načrta. Poleg tega pa zlasti pozdravlja dejstvo, da so bili na nacionalni ravni ustrezni deležniki vključeni še pred predložitvijo načrta. Hkrati ugotavlja, da so lahko zaradi geopolitičnih tveganj odhodki za obrambo pod pritiskom.

(34) Svet pričakuje, da bo Latvija pripravljena po potrebi prilagoditi svojo fiskalno strategijo, da bi zagotovila uresničitev svoje poti gibanja očiščenih odhodkov. Odločen je pozorno spremljati ekonomska in fiskalna gibanja, vključno s tistimi, na katerih temelji scenarij iz načrta.

(35) Svet meni, da so potrebne nadaljnje razprave, da bi še pred naslednjim krogom fiskalnega nadzora dosegli skupni dogovor glede posledic skupnih stopenj rasti očiščenih odhodkov za letni nadzor.

(36) Svet je seznanjen z opisom potreb in namer, ki ga je v zvezi z reformami in naložbami v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, pripravila Komisija, ter poudarja, kako pomembno je zagotoviti izvajanje teh reform in naložb. Na podlagi poročil, ki jih bo predložila Komisija, bo ocenil te reforme in naložbe ter spremljal njihovo izvajanje v okviru evropskega semestra.

(37) Svet z zanimanjem pričakuje letna poročila Latvije o napredku, ki bodo vsebovala zlasti informacije o napredku pri izvajanju poti gibanja očiščenih odhodkov, kot jo je določil Svet, ter o izvajanju širših reform in naložb v okviru evropskega semestra.

(38) Svet bi moral v skladu s členom 17 Uredbe (EU) 2024/1263 Latviji priporočiti pot gibanja očiščenih odhodkov, kot je določena v načrtu –

PRIPOROČA, da Latvija:

1. zagotovi, da rast očiščenih odhodkov ne preseže najvišjih vrednosti, določenih v Prilogi I k temu priporočilu.

V Bruslju, 21. januarja 2025

Za Svet

predsednik

A. DOMAŃSKI

PRILOGA I

Najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov
(letne in skupne stopnje rasti)

Latvija

Leto		2025	2026	2027	2028
Stopnje rasti (v %)	letne	5,9	3,6	3,4	3,3
	skupne (*)	15,5	19,7	23,8	27,9

(*) Skupne stopnje rasti se izračunajo glede na izhodiščno leto 2023. Skupne stopnje rasti se uporabljajo pri letnem naknadnem spremljanju skladnosti v kontrolnem računu.